

XVII. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia Erdélyben

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Bányászati, Kohászati és Földtani Szakosztálya tizenhetedik alkalommal 2015. március 26-29. között tartotta a hagyományos szakmai konferenciáját a magyar, illetve erdélyi történelem egyik nevezetes helyén, Déván. A konferencia közel 150 fő résztvevőjéből az OMBKE mint társszervező több mint 80 fővel képviseltette magát.

A konferencia tudományos bizottsága: Wánek Ferenc, dr. Márton István, dr. Silye Lóránt, Kovács Alpár, dr. Gagy Pálffy András, dr. Kovács József.

Az ünnepélyes megnyitót és a plenáris előadásokat a megyei tanfelügyelőség konferenciatermében, a szekció előadásokat a Téglás Gábor Elméleti Líceum termében tartották a korábbi években már megszokott szervezettséggel, melyért külön köszönet illeti a konferencia szervezőbizottságát: Horváth Erika, Miklós Beáta, Pap Tünde, Prokop Zoltán.

A konferencián

Az eseményt a konferencia elnöke, *Wánek Ferenc* nyitotta meg, majd a társintézmények vezetői, *dr. Nagy Lajos* (OMBKE) és *dr. Baksa Csaba* (MHFT) köszöntötték a résztvevőket. A plenáris előadásokon érdekfeszítő, aktuális témákat ismerkedhettünk meg.

Nagy érdeklődés követte a *dr. Varga László* (Miskolci Egyetem) által tartott, a „Duális öntészeti képzés indítása a Miskolci Egyetemen” tárgyú előadást, mely az oktatás égetően aktuális ügyeit ismertette. A plenáris előadások keretében *dr. Nagy Lajos* (OMBKE) a magyar szénbányászat kiterjesztési pontjairól tartott előadást, mintegy összefoglalva az OMBKE szervezésében készült, a magyar bányászat jövőbeni lehetőségeit tárgyilagosan összefoglaló tanulmány megállapításait. Nagy sikere volt *dr. Galitz András* (ELTE Őslénytani Tanszék) előadásának, aki szemléletes ábrák, képek sorozatával mutatta be az őslénytanban eddig megismert tudományos családot. Végül *Szakács Sándor* (Sapientia, Kolozsvár) adott alapos tudományos ismertetést arról az újságírók által a közelmúltban felelevenített kérdéstről, hogy aktív vulkán-e még a Csomád? A kutatási eredmények birtokában elemezte az érveket és ellenérveket arról, hogy milyen valószínűsége van egy vulkánkitörésnek.

A plenáris ülést követően öt szekcióban 42 előadást kísérelhettünk figyelemmel, változatos témákkal, színvonalas tanulmányokkal. A szekcióelőadások, mint minden évben, ezúttal is lehetőséget adtak arra, hogy a doktori iskolák, a doktoranduszok beszámoljanak tudományos eredményeikről.

A konferencia előadásait a szervezők színvonalas kötetben foglalták össze, mely az OMBKE könyvtárában megtalálható.

A konferencia a Hotel Sarmisban jó hangulatú állófogadással és éjjelbe nyúló szakmai-baráti beszélgetéssel zárult. A zárófogadáson *Wánek Ferenc* bejelentette, hogy a jövőben a konferencia operatív szervezését *Márton István* fogja végezni. A résztvevők, illetve azt OMBKE nevében *dr. Gagy Pálffy András* köszöntö meg *Wánek Ferenc* eddigi erőt nem kímélő szervező munkáját, kifejezve reményét, hogy továbbra is szellemi irányítója marad a rendezvénynek, mely 2016-ban Brassóban kerül megrendezésre.

Wánek Ferenc búcsúbeszéde az állófogadáson

Kirándulás Déva környékén

A Déván megrendezett bányász-kohász-földtani konferencia első napján, mint minden évben, a résztvevők a környék kulturális, történelmi, szakmai nevezetességeivel ismerkedtek. A bányászati és kohászati szekció 80 főnyi csoportja az alábbiakat tekintette meg.

A korábban Erdély kapujának számított Déva környéke, beleértve az Erdélyi Érchegységet is, ma döntően románok által lakott, a magyarság itt teljes szórványban él.

Déva városának neve leginkább a Kőműves Kelemen című népköltésből ismert, a várba befalazott asszony legendájáról. A Maros völgyében fekvő várost a 371 méteres, vulkanikus eredetű Várhegy uralja. A megejtő magasságú s a környékről is messziről látható várat a tatárjárás után kezdték építeni régi római erődítmény romjai helyén. 1302-től a dévai vár volt az erdélyi alvajdakák székhelye. A vár számos birtokosa közül a legjelentősebbek Hunyadi János, Szapolyai János, Bocskai István és Bethlen Gábor voltak.

Mínthogy a vár börtönében szenvedett mártírhalált *Dávid Ferenc*, az Erdélyi Unitárius Egyház megalapítója és első püspöke, a Várhegy és a vár az unitáriusok nemzetközi zarándokhelye. A 16. században ebben a várban raboskodott *Dobó István*, akit *Izabella királyné* vetett fogságba. 1849. május 27-én a várat elfoglalta *Bem* honvédserege, de a vár lőporraktára mindmáig tisztázatlan körülmények között augusztus 12-én fölrobbant. Azóta az egykor fontos katonai erősségnek számító, s az egész Várhegyet uraló várrendszernek ma már csak a Várhegy ormán található falai állnak.

2010-től a Várban nagyméretű helyreállítási munkálatok kezdődtek el, és a turisták felvonóval közelíthetik meg a gyakran felhők fölé emelkedő Várhegy csúcsát, ahonnan felejthetetlen látványban részesülhetünk: elénk tárulnak az Erdélyi Érchegység csúcsai, *Kenyérmező* és *derűs időben* a *Reteyzát* hó borította csúcsai is.

Déva nevezetessége még a Várhegy déli lábánál álló, a *Bethlen Gábor* által építtetett *Magna Curia*, ahol a helyreállítás után a közelben feltárt római kori ásatások emlékeit be-

mutató múzeum nyílt meg. Megemlítendő még a barokk stílusú, impozáns ferences templom és rendház, ahol a Böjte Csaba által létrehozott, nemzetközi hírnévnek örvendő gyermekmentő központ, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány működik.

A Várhegy közelben még megtalálható a 19. századból származó néhány épület, de Dévát ma döntően a bányászat, a vas- és fémkohászat központjaként működő iparvárosi jelleg és a lakótelepei határozzák meg.

Az OMBKE csoportja a kirándulás első állomásaként az egyik legimpozánsabb középkori magyar várat, a Dévától mintegy 20 km-re fekvő *Vajdahunyad várát* tekintette meg.

Vajdahunyad vára

A vár a Cserna és Lelesd hegyi patakok összefolyásánál, azok medréből kiemelkedő szikla tetején, egy római vár romjaira épült. Hunyadi János, amikor új kastély építésére határozta el magát, mintaképnek a Loire partjain található várkastélyokat vette alapul. Hunyadi János korában készültek el a vár legszebb részei: ilyen az úgynevezett ország-ház, mely egymás fölé helyezett két lovagteremből áll, mindegyik hatalmas oszloptól két hajóra osztva; továbbá a várkapolna, melyet Hunyadi János és Szilágyi Erzsébet címerei díszítenek, a Kapisztrán János lakóhelye gyanánt megjelölt gyönyörű szoba, és az emeleten levő négy igen díszes erkély. A vár mai képe 1870-1880 közt Schultz Ferencz, majd Steindl Imre építész tervei szerint alakult.

Megnyugtató volt tapasztalni, hogy a várat évtizedekkel ezelőtt körülölelő vaskohászati létesítmények zömét lebontották és az utóbbi években a vár restaurálását megkezdték. Így a vár legnagyobb része ma látogatható. Több helyen magyar nyelvű magyarázó szöveggel is lehet találkozni. Egyébként a Dévát Vajdahunyaddal összekötő út mentén korábban működő vaskohászati kombinát üzemének ma már csak a lebontott nyomait lehet látni. Ugyanígy eltűntek a Kaláni Vaskombinát

Csoportkép a várudvaron

nyomai is. A néhai vaskohászat emlékét őrzi a Vajdahunyad határában létesített víztározó, a Csolnakosi-tó, mely partján üdülőközpontok épülnek.

A kirándulás másik célja *Brád* volt. Brád az úgynevezett „aranynégyyszög” térségében helyezkedik el. A legfontosabb bányák egy szabálytalan négyyszög sarkaiban helyezkednek el (Offenbánya, Zalatna, Nagyg, Brád). Ez a térség Európának mind középkori, mind jelenkori leggazdagabb nemesfém-bányavidéke (lásd Verespatak).

A „Balerina” nevű képződmény az Arany Múzeumban

Brádon található a több mint 100 évvel ezelőtt alapított Arany Múzeum, amelyet Európában teljesen egyedülálló gyűjteményként tartanak számon. A kiállított több mint 2000 kiállítási tárgy közül a természetes aranyérc legértékesebb része. Az itt kiállított darabok az Érchegység aranybányáiból kerültek a múzeumba, többnyire a MICA Rt. idején.

Brád talán legértékesebb építészeti műemléke a vasútállomás, mely 1890-ben épült a Brád környéki bányászat fellendülésével. Ez a korabeli pályaudvarok egyik legszebbike, sajnos elhanyagolt állapotban láttuk a városból Kőrösbánya felé haladó úton.

Brád közelében megálltunk a *cebei emlékhelynél*, mely a román nemzeti öntudat egyik szent helye. Itt található Avram Jancu sírja és Horea már kiszáradt tölgyfája, valamint a román hősök emléke. A Habsburg Birodalom hátterét kihasználó ezen román hősök nevéhez az Erdélyi Érchegységben élt több ezer magyar tragédiája fűződik, de róluk sehol sincs megemlékezés. Cebe határában barnaszenet is bányásztak, melyet vilamos áram termelésre és mozdonyfűtésre használtak.

Cebe közelében még megtekintettük *Kőrösbányán* a középkori Ferences templomot, melyet az utóbbi években részben helyreállítottak.

A konferencia másnapján megtekintettük a gyógyfürdőt Gyógyferedőn, melyet a római korban is működő gyógyfürdő területén alakítottak ki. A sziklamélyedésben a mélyben lévő meleg vizű természetes medencét ma is használják, melyet a kiépített alagúton lehet megközelíteni.

A római fürdő

A hazafelé vezető úton megálltunk *Marosillyén*, Bethlen Gábor szülőházánál, a Böjte Csaba kezdeményezésére helyreállított Veres-bástyánál.

GPA